
Den døende mor

FORSIDEBILDET

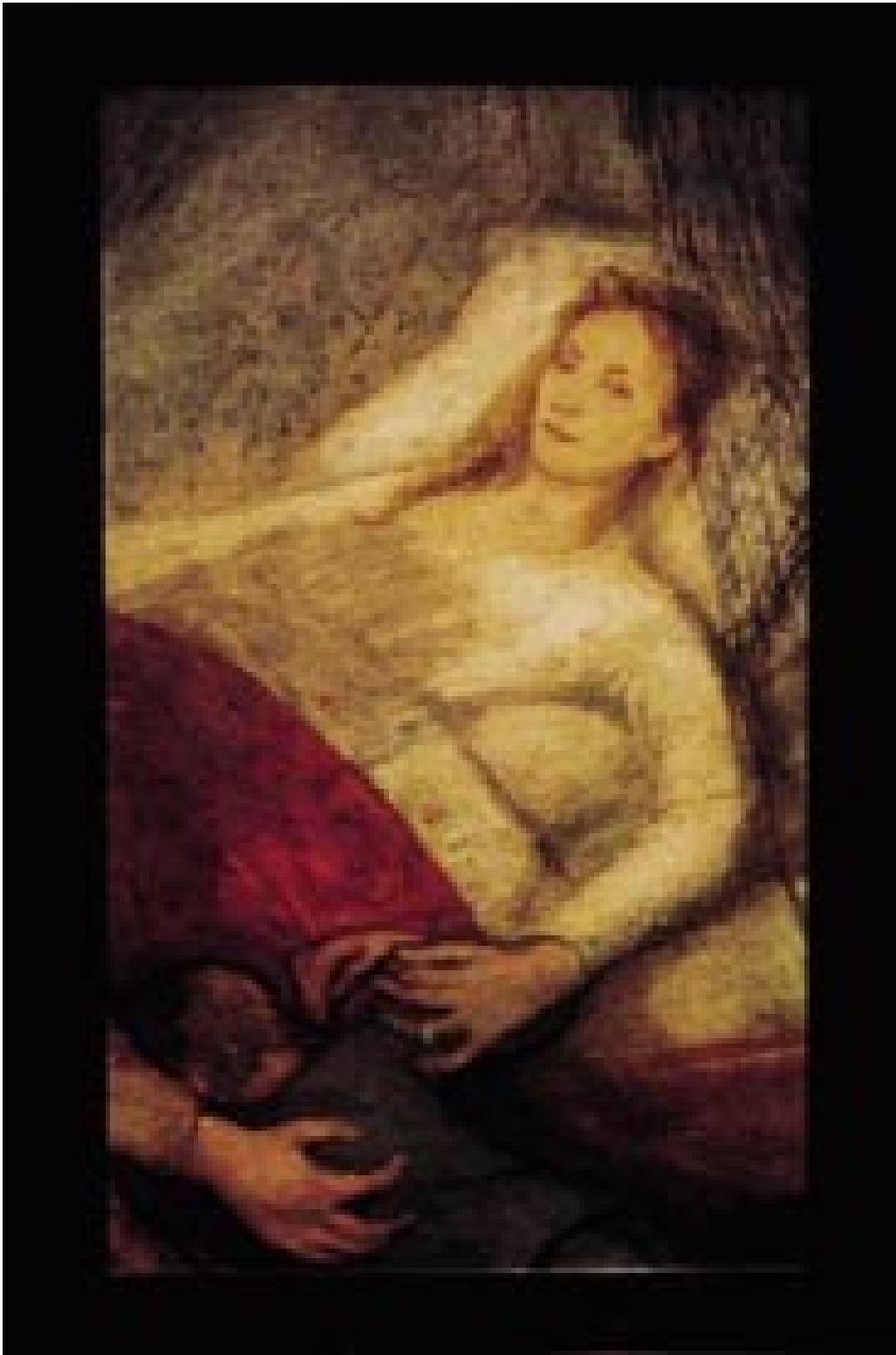

Foto Øivind Larsen

Forsidebildet er vakkert, men det viser et grusomt motiv. I sengen ligger en ung kvinne, døende, blikket er allerede fjernt, hun er ikke her lenger. Hennes venstre hånd holder ennå kraftløst om det ulykkelige barnet som gjemmer ansiktet inntil henne. Gutten er liten, men ikke så liten at han ikke forstår hva som er i ferd med å skje. En kraftigere hånd inn fra bildets venstre kant holder også om barnet, er det farens hånd?

Bildet *En mors død* er malt i 1894, i en tid da dødeligheten generelt sett var høyere enn nå. Bildet gir ingen hentydninger til hvilken dødsårsak vi her kan ha med å gjøre, men både tuberkulose og sykdommer i forbindelse med svangerskap og fødsel rev bort mange unge kvinner på slutten av 1800-tallet, i tillegg til de mange akutte infeksjonssykdommer som til enhver tid herjet. For betrakteren kan det være en vurderingssak hva på bildet som gjør mest inntrykk, kvinnen, barnet som mister sin mor eller ektefellens hjelpeløse hånd.

I løpet av de vel 100 år som har forløpt siden maleriet ble til, er vi i vår del av verden blitt vant til at infeksjoner og dødelighet er blitt trent tilbake, både som skremmende undertone i dagliglivet og som medisinske problemer. Men nå er historien kommet tilbake – HIV og AIDS skaper en ny situasjon som likner på det verden har opplevd før. Spesielt i Afrika vet vi at sykdommen truer med å rive opp samfunnet, på tilsvarende måte som f.eks. pestepidemier gjorde det i Europa i eldre tid. Ikke bare får vi tragedier på det personlige plan, som illustrert på maleriet. Situasjonen kan ofte være enda verre, fordi det kanskje heller ikke er noen frisk person i nærmiljøet som kan gi barnet en støttende hånd. Kanskje er barnet også selv blitt sykt.

Maleriet er utført av den polske maleren Stanisław Wyspiański (1 – 3) (1869 – 1907), og er fotografert ved en større utstilling av hans arbeider i Kraków i 2000.

ØivindLarsen

LITTERATUR

1. Golubiew Z. Stanisław Wyspiański Opus magnum. Krakow: Muzeum Narodowe w Krakowie, 2000.
2. Ostrowski JK. Masters of Polish painting. Kraków: Kluszczyński, 1999.
3. Kozakowska S, Małkiewicz B. Polish painting from around 1890 to 1945. Kraków: National Museum, 1998.

Publisert: 30. november 2000. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 24. juni 2026.